

FARKLI REFAH REJİMLERİNDE GENÇ İŞSİZLİĞİ VE NEET’NİN GÖRÜNÜMÜ: İTALYA, İNGİLTERE VE İSVEÇ ÖRNEKLERİ

Halim Baş¹

¹ORCID ID: [orcid.org/ 0000-0002-4109-1696](https://orcid.org/0000-0002-4109-1696)

ÖZ

Ekonomik ve sosyal etkilerden en çok etkilenen dezavantajlı gruplardan bir tanesi de gençlerdir. Çalışma kapsamında, genç işsizliğinin ve NEET'nin (ne istihdamda ne eğitimde ne de yetiştirmede) yıllar içerisindeki görünümü sosyal, ekonomik ve politik unsurların etkisiyle farklı refah rejimlerinde yer alan ve giderek yaşlanan bir kimliğe bürünen İtalya, İngiltere ve İsveç'in yaklaşım farklılıklarına odaklanılmıştır. Ayrıca çalışmada yöntem olarak meta-sentez analizi kullanılmıştır. Öncelikle verilere dayalı olarak durum aktarımı yapılmış ve veriler arasında bağlantı kurularak etraflı bir değerlendirme yapılmıştır. Çalışmanın amacı, gençlik grubunun aile yapısı ve demografik dönüşüm bağlamındaki yeri, önemi ve olası etkilerini işsizlik ve NEET olma çerçevesinde farklı refah rejimlerindeki ülke örnekleriyle ortaya koymaktır. İncelenen ülkelerde, yaşlanma olgusu temelinde İtalya'da güneyli aile tipinin korumacı yapısının gençler üzerindeki değişimi ekonomik ve sosyal yönden görülmüştür. İngiltere'de son yıllarda azalma olsa da yaş grupları arasında NEET statüsü açısından ciddi ve çözüm gerektiren farklılıklar tespit edilmiştir. İsveç'te eğitim olanaklarının genişlemesine bağlı olarak eğitimde kalınan sürenin gençler için olumsuz yanları olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Genç İşsizliği, NEET, Refah Rejimleri

¹ Öğr. Gör., İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Sosyal Güvenlik, İstanbul/Türkiye

E-posta: hbas@medipol.edu.tr

YOUNG UNEMPLOYMENT AND NEET'S APPEARANCE IN DIFFERENT WELFARE REGIMES: ITALY, UK AND SWEDEN EXAMPLES

ABSTRACT

One of the disadvantaged groups most affected by economic and social impacts is young people. The focus of the study is on the differences in the approach of Italy, England and Sweden, which have become increasingly aging and take part in different welfare regimes due to the effects of social, economic and political factors on youth unemployment and NEET (neither in employment nor in education or training). In addition, meta-synthesis analysis was used as the method. Firstly, the situation was transferred based on the data and a comprehensive evaluation was made by establishing a connection between the data. The aim of the study is to reveal the place, importance and possible effects of the youth group in the context of family structure and demographic transformation with examples of countries in different welfare regimes within the framework of being unemployment and NEET. On the basis of the phenomenon of aging in the studied countries, the change in the protective structure of the southern family type in Italy on young people has been observed economically and socially. Although there has been a decline in the UK in recent years, serious and demanding differences have been identified between the island age groups in terms of NEET status. Due to the expansion of education opportunities in Sweden, it is observed that the time spent in education has disadvantages for young people.

Keywords: Youth unemployment, NEET, Welfare Regimes

Giriş

Avrupa genelinde, ekonomi politikalarındaki çıktılar ve gençler arasında ilk defa işe girişte yaşanan deneyim ve beceri uyumsuzluğuna bağlı gelişen dezavantajlılık durumu -bu konuda başarılı sayılan Almanya gibi birkaç ülke haricinde- kritik tartışmaların hedefi haline gelmiştir (Refrigeri ve Aleandri, 2013, s.1263). Bu çerçevede, çalışmanın odağında NEET grubu ve dolayısıyla genç işsizliği farklı refah rejimleri perspektifinde incelenmektedir. Örneklemdeki İngiltere ve İsveç'te, esneklik politikaları, ikili eğitim sistemi, liberal ekonomi, hızlı ve sorunsuz okuldan işe geçiş, NEET -çoğunlukla düşük eğitim seviyesinden kaynaklı-, uzun süreli işsizlerin payının düşüklüğü ve AB ortalamasının üzerinde sağlık ve sakatlık kaynaklı işsizlik söz konusudur. Diğer tarafta İtalya'da beliren başat unsurlar; ekonomik krizden oldukça etkilenme düzeyi yüksek, okuldan işe geçişte birçok sorun ve gecikme, gençlerin işgücü piyasasına erişimindeki yapısal engeller, daha uzun süreli işsizlik ve cesareti kırılmış işçi çokluğu, yüksek derecede eğitilmiş nüfus ve NEET durumunda erkeklerin sayısal olarak orantısız çokluğu gibi faktörlerdir (EU, 2016, s. 7-8). Bu nedenlerden dolayı bu ülkeler seçilerek demografik açıdan gençlerin işsizliğine ve NEET statüsüne odaklanılmıştır. Araştırmanın çıkış noktası ise, yaşanan Avrupa nüfusu içerisinde genç işsizliğinin ve NEET statüsünün gelecekteki yaşam döngüsüne etkisi ve bu etkinin aile ve demografik yapısı üzerindeki çıktılarıdır. Düşük doğum oranları ve yaşanan nüfus gerçeği dikkate alındığında çalışma çağından bağımlılık oranlarının artışına doğru geçiş süreci yaşanmaktadır. Bu sebeple, geleneksel korumacı aile yapısının sürdürülebilirliği gençlerin demografik dönüşüme ve sosyo-ekonomik gelişmelere kanalize olması ile mümkün olabilecek İtalya başta olmak üzere, benzer demografik nedenlerden ötürü İngiltere ve İsveç örneklem kapsamında ele alınmaktadır. Bununla birlikte konunun Türkiye açısından önemli boyutları söz konusudur. Son veriler Türkiye adına yaşlanma yönünde bir demografik dönüşüm senaryolarını gündeme getirmekte ve genç işgücü kaynağında yaşanan beceri-iş uyumsuzluğu ile talep yetersizliği kaynaklı işsizlik ya da işgücünde olamama (Yüksel ve Adalı, 2017, s. 26) durumu çıkarılması gereken dersler ve politika tedbirleri konusunda örneklik teşkil edecektir. Yöntem olarak ülkelere ilişkin verilere yer verilerek durum analizi yapılmış ve araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

Bu bilgiler ışığında, ilk bölümde kısaca literatüre yer verilmiş ve ülkelerin gençlik rejimleri resmedilmiştir. Ardından İtalya, İngiltere ve İsveç'te genç işsizliği ve NEET statüsüne dair verilere yer verilerek genç işsizlik ve NEET statüsü farklı gelişim düzeylerine bağlı olarak değerlendirilmiştir.

Literatür Taraması

NEET olmak, verimsiz kalmak, insan sermayesini geliştirme fırsatını kaybetmek anlamında tanımlanmaktadır. Özellikle depresyon etkisi ile zihinsel sağlığa etki edebilecek çeşitli dezavantajların birikimini de üretmektedir. Bu dezavantajlar arasında toplumdan izole olma, belirsiz ve düşük ücretli istihdam, suçluluk, aile kurmakta başarısız olma riski sayılabilir. Bu nedenle, NEET olmanın çoklu ve çoğu zaman iç içe geçmiş sebepleri olduğu varsayılmaktadır. Bu durum aynı zamanda kişisel ve aile ile ilgili sosyo-ekonomik faktörlerden de etkilenmektedir. Okuldan erken ayrılma, düşük eğitim seviyesi, bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarındaki beceri eksiklikleri, kurumlara duyulan güvensizlik, aile ile ilgili olarak ise, sosyal dışlanma, düşük aile geliri, ebeveynlerin düşük vasıflı ve düşük eğitim düzeyine sahip olması NEET statüsü için belirlenen risk faktörleridir (Quintano ve diğ., 2018, s.2-5; Sergi ve diğ., 2018, s.43). Literatür bu konuda oldukça geniştir. Benito ve diğ. (2018) çalışmalarında sürdürülebilir kalkınma, yoksulluk riski ve gençlerin sosyal dışlanmalarını konu edinmiş, dengeli ve sürdürülebilir bir toplum için özel önlemler alınması gerektiğini vurgulamıştır. Avis ve Atkins (2016) çalışmalarında gençlik geçiş dönemlerinde mesleki eğitimin ve öğretimin rekabetçi ve hegemonik ekonomi söylemi içerisinde önemine değinerek NEET için politika önceliği olabileceğini ifade etmişlerdir. Jeong ve Cho (2018) çalışmalarında eğitim uyumsuzluğu ve iş çözümüne dair farklı ülke karşılaştırmalarını incelemiş Almanya'nın mesleki eğitim vurgusu ile interaktif bir işgücü piyasasını idealize etme biçimini ön plana çıkarmıştır. Ghoshray et al. (2016) çalışmalarında genel işgücü piyasası reformlarının gençlerin işsizlik problemini çözebilecek kadar etkili olmadığını, nitelikleri yükselten ve okuldan işe geçişlere yardımcı olan eğitim politikalarının uygun çözümler olabileceğinin altını çizmişlerdir. Buradan hareketle, ilgili ülkelerin eğitim ve işgücü piyasa politikaları arasında nispi farklılıklar doğal olmaktadır ve bu anlayış farklılıklarına yer vermek yerinde olacaktır.

Gençlik Politika Rejimleri

Gençlik politika rejimleri, refah rejimleri çerçevesinde sınıflandırmaktadır. Wood ve Gough (2006), refah devleti yönetim biçimi olarak ifade edilen "rejim" terimini; kurumlar tarafından bireyleri sınırlandıran bir dizi kurallar seti bir başka deyişle yapılandırılmış menfaatler olarak tanımlamaktadır. Bu çerçevede refah ve güvenlik konularını analiz için Esping Andersen'in (1990) refah devleti rejimlerini sınıflandırdığı "refah kapitalizminin üç dünyası" isimli eseri temel alınmaktadır. Gosta Esping Andersen'in (1990) piyasa,

devlet ve aile paydaşlarını temel alarak yaptığı; Liberal refah rejimi, Muhafazakâr refah rejimi ve İskandinav refah rejimidir. Ancak daha sonraları bu sınıflandırma çokça tartışılmış ve Ferrera (1996) tarafından Güney Avrupa refah rejimi adında ayrı bir sınıflandırma daha yapılmıştır. Çalışmada, bu sınıflandırmalar temel alınarak ülkelerin gençlik politikalarına ilişkin yaklaşımları incelenmektedir. Refah rejimlerine dair çok sayıda konu literatürde incelenmiştir. Aile, ideoloji, sosyal güvenlik, eşitsizlik, kurumsallık, göç, istihdam, ekonomik vatandaşlık, iş-aile dengesi, sürdürülebilirlik, yoksulluk, sosyal girişimcilik, sosyal sermaye, sosyal koruma, sağlık, işsizlik ve çalışma özetinde gençlik konuları en çok analiz edilen sorunlar olmuştur. (Aysan ve Beaujot, 2009; Gökbayrak, 2009; Jeong, 2015; Jennings ve Pages, 2017; Layte ve Whelan, 2010; Maroukis, 2013; Özdemir, 2005; Parcel ve Campell, 2016; Riva, 2013; Şenkal ve Sarıpek, 2007; Taşcı, 2013;).

Tablo 1.

Gençlik Politika Modeli	Ülkeler	Müdahale Anlayışı			Hedef Gruplar		
		Baskın Gençlik İmajı	Temel Amaçlar	Temel Problemler	Hedef Sosyal Gruplar	Hedef Yaş Grupları	Gençlik Kesimi
Evrensel Model	Danimarka Finlandiya (İzlanda) Norveç İsveç	Kaynak olarak gençlik	Siyasi Katılım Kalkınma Özerklik Bağımsızlık	Gençliğin Katılımı	Tüm genç jenerasyonu	13/15-25 yaş arası	Reşit olmayanlar ya da genç kesimde olmayanlar
Toplum Temelli Model	İrlanda Birleşik Krallık	Problem olarak gençlik	Sosyal problemlerin önlenmesi Politik katılım	Uzun süreli sosyal dışlanma Gençliğin katılımı	Dezavantajlı gençler	İlkokuldan 25 yaşa kadar	Reşit olmayanlar ya da genç kesimde olmayanlar
Koruyucu Model	Avusturya Belçika (Fransa) Almanya Lihtenştayn Lüksemburg Hollanda	Korunmasız gençlik Kaynak olarak Problem olarak	Entegrasyon Sosyal problemlerin önlenmesi Politik Katılım	Gençliğin katılımı Sosyal dışlanma	Tüm genç jenerasyonu Dezavantajlı gençler	0-25/30 yaş arası	Büyük gençlik kesimi
Merkezi Model	Yunanistan (İtalya) Portekiz İspanya	Problem olarak Kaynak olarak	Özerklik Bağımsızlık Entegrasyon Politik Katılım	Gençliğin uzun süreli sosyal dışlanması	Özel gençlik grupları	15-25/30 yaş arası	Büyük gençlik kesimi

Kaynak: (Wallace and Bendit, 2011, s.152)

Gençlik rejimlerine dair farklılık belirtildikten sonra çalışmanın bundan sonraki bölümünde örneklem çerçevesindeki ülkelerin konu bağlamındaki genel durumlarının ne olduğu ortaya konmaktadır.

İtalya’da Genç İşsizliği ve NEET Görünümü

1990’lardan bu yana, liberal bir işgücü piyasa kimliğine bürünen İtalya’da 2014 yılında hükümet tarafından özellikle genç işsizliğini azaltmak amacıyla İş Yasası (Job Act) yürürlüğe konulmuştur. Yasanın içeriği geniş olmakla birlikte, gençleri ilgilendiren yönü geçici iş sözleşmesinin önündeki kısıtlamaların kaldırılması ve bu sözleşmeyi uygulayan firmalara önemli miktarlarda teşvik verilmesidir. 2015 yılında La Scuola Buona isimli bir eğitim sistemi uygulamaya konulmuştur. Reformun amacı, İtalyan eğitim sistemini revize ederek beceri geliştirme ve beceri kalitesine yönelik bir düzenleme yapmaktır. Program kapsamında ilk kez teknik ve profesyonel okullarda zorunlu staj ve iş temelli öğrenme sunulmaktadır. Program, İtalya’da uzun süredir devam eden beceri eksiklikleri ile okullar ve firmalar arasındaki zayıf bağların güçlendirilmesi yolunda önemli bir adım olarak görülmektedir (OECD, 2017, s.155).

Diğer yandan 2008 krizinin ardından gençlere yönelik en etkili ve destekleyici kurum, aile olmuştur. Çünkü gençlik yakın zamana kadar İtalya hükümetinin merkezi gündeminde yer almamıştır. Aileler ekonomik durgunluk ve tasarruf tedbirleri çerçevesinde mücadele etmişlerdir. Ne var ki yoksul ve yoksulluk riski altındaki aile sayısı giderek artmıştır. Bu şartlar çerçevesinde İtalya hükümeti YG (Youth Guarantee) “Gençlik Garanti planını önemli bir yenilik olarak değerlendirmiştir. Bu kapsamda, 2014 yılında Avrupa Birliği Konseyi’nin tavsiye kararının uygulanması çerçevesinde “Gençlik Garantisi” çalışması başlatılmıştır. Planın hedeflenen gençlik grubundaki öncelikleri işsiz gençler ve 15-24 yaş grubundaki NEET’dir. Ulusal planda, diyalogun geliştirilmesi, sistematik oryantasyon faaliyetlerinin güçlendirilmesi ile yapılacak müdahalelerin temel eğitim ve öğretim ile işgücü piyasasının dışında kalan (NEET) gençlerin, talep ve işgücü arzı ile serbest meslek arzı arasındaki eşleştirmeyi kolaylaştırabilecek araçlarla istihdam edilebilirliğin teşvik edilmesi amaçlanmıştır (Rota ve Fabrizi, 2013, s.4).

İtalya’nın YG planı yapısal müdahaleler içermektedir. Bu yapısal müdahaleler şu şekilde özetlenebilir; halkla iletişim eylem planı, yerel kamu hizmeti sağlayıcılarının gençlere yönelik iş imkânı ve yeterlilik ölçen tanıtım faaliyeti,

yerel kamu hizmet birimi ile gençler arasında işgücü piyasası entegrasyonunu temin edecek kişiselleştirilmiş eğitim programının uygulanması, "hizmet sözleşmesi" imzalanması ve nihayetinde yerel kamu birimlerinin destek faaliyetleridir. Plan yedi destekleyici önlemi ortaya koymaktadır. Bunlar; 1) gençlere geçici işler için işletme bonusu vermek 2) çıraklık 3) staj 4) kamu hizmeti 5) başlangıç desteği 6) uluslararası hareketliliğe destek 7) eğitim programları şeklindedir (Guidi, 2015, s.257). AB Gençlik güvencesi kapsamında 25 yaşın altındaki (NEET'de) olan gençlere 2014-2018 yılları arasında 1,5 milyar Euro'luk yatırım öngörülmüştür. Bu çerçevede, krizden sonra sosyal harcamalara ağırlık verilmiş ve istihdam hizmetleri sistemi gençlere yardım ve eğitim kurumları ile işgücü piyasası arasında aracılık yapma rolünü üstlenmiştir (Ersin ve Baş, 2019, s. 198). Hâlihazırda yetersiz olan istihdam hizmetlerini güçlendirmek önemli bir fırsat olarak görülmektedir (Berlingieri ve diğ. 2014, s.93). Ancak Gençlik Garantisine tahsis edilen kaynaklar, (İtalya İstatistik Enstitüsü'nün 2014 yılı tahminlerine göre) İtalya'nın 2,4 milyon NEET'inin ihtiyaçlarını karşılamakta yeterli değildi. Nitekim İtalyan YG'nin başlamasından 18 ay sonra, bu program için kayıtlı yaklaşık 900.000 NEET varken mevcut fon sadece 600.000 kullanıcının ihtiyaçlarını karşılamak için yeterliydi. Aynı dönemde, kayıtlı NEET'lerin yalnızca %27,5'i gerçekten bir iş veya eğitim teklifi almıştır, ancak bu tekliflerin kalitesi hakkında çok az şey bilinmektedir (Vesan ve Lizzi, 2017, s.248).

Bakıldığında Güney Avrupa ülkelerinde Yunanistan, İtalya ve İspanya'nın genç işsizliği oranlarının oldukça yüksek oranlarda olduğu göze çarpmaktadır (Coşan vd., 2017, s. 225). Akdeniz refah rejimi modeline ait Güney Avrupa ülkeleri 2007 yılında meydana gelen iş ve güvenlik kayıplarıyla birlikte özellikle, NEET'lerin ve sosyal güvenlik mahrum kalan çalışan yoksulların örenselenmesine ve büyümesine yol açmıştır (Kesgin, 2011, s. 67). Akdeniz refah sisteminde yaşanan sosyal, ekonomik, emekle ilgili ve demografik dönüşümler değişen sosyal ihtiyaçların ele alınmasındaki güçlükler sosyal refah sağlama konusunda su yüzüne çıkmıştır (Campomori ve Puppa, 2016, s.1-2). 2015 yılında İtalya'da, okulu erken bırakanların yaklaşık %20'ye ulaştığı AB genelinde (%15) en yüksek "erken okuldan ayrılma" oranını göstermekte ve gelecek adına ciddi riskleri bünyesinde barındırmaktadır (Quintano ve diğ.,2018, s. 4). Aynı zamanda, İtalya'nın ulusal istatistik ofisine göre, 2015 yılında NEET'ler (15-29 yaş) bir önceki yıla göre hafif bir düşüş göstererek 2 milyon 349 bin olarak ölçülmüştür. Ancak toplamda, 2008'den sonra, NEET oranları %6,4 puan artarak yarım milyondan fazla bir artış kaydetmiştir.

NEET farklı alt gruplardan oluşan bir statüdür. İtalya'da gençlerin eğitim ve istihdam dışındaki en büyük payı, 20-24 (%40,5) ve 25-29 (%46,1) gruplarında yoğunlaşırken, eğitim ve öğretim sistemine yüksek katılım nedeniyle 15-19 yaş gruplarında daha düşüktür. Kadınlar ve göçmenler hala en çok etkilenen alt gruplardır. Genç işsizliğinde olduğu gibi, NEET oranlarındaki bölgesel eşitsizlikler Avrupa ülkelerindeki en yüksekler arasındadır. Yine 2015 yılı verilerine göre, İtalyan NEET'lerin %54,3'ü ülkenin güneyinde yaşamaktadır (Sergi vd., 2018, s. 48). Aile boyutuyla ilgili olarak bakıldığında diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi, evliliğin İtalyan gençleri için de çekiciliğini yitirdiği belirtilmelidir. Bu durum İtalya'da düşük doğurganlık oranı (kadın başına 1,37) ve halâ ailesiyle yaşayan genç insanlar olgusuyla karakterize edilmektedir. 2014 yılı verilerine göre, İtalya'da, yaşları 18 ile 34 arasında olan gençlerin %65,4'ü, ebeveynleri ile birlikte yaşamaktadır. Oysa bu oran Avrupa genelinde yüzde 48,1'dir. Bu uzun süreli kalış, eğitim yollarının genişletilmesi, işgücü piyasasına erişimdeki güçlükler, belirli bir refah sistemi ve ailenin merkezi konumu gibi çeşitli faktörlerin sonucudur. İtalyan refah sisteminde, aslında aile kurumu, devletin sosyal refah sağlamadaki eksikliği telafi eden sosyal belirsizliğe karşı önemli bir koruyucu fonksiyona sahiptir. İtalya'da, 15-29 yaş grubundaki NEET'li genç erkeklerin yüzde 88,1'i, anne babalarıyla birlikte yaşıyor; genç kadınlarda bu oran %58,9'dur (Gaspani, 2018, s. 153).

Güney Avrupa genelinde genç işsizliği krizden sonraki beş yıl içerisinde giderek artmış 2014 yılında %23,9, Avrupa Birliği'nde %22,2 İtalya'da 2014 yılında %42,9 olarak hesaplanmıştır. Bu oran, 28 üye ülke içerisinde İspanya, Yunanistan ve Hırvatistan'dan sonra İtalya'yı dördüncü en yüksek ülke konumuna taşımıştır. Toplam işsizlik oranına bakıldığında durum İtalya açısından nispeten iyidir (yedinci sırada): İtalya'da %12,7 ve AB ortalaması %10,2'dir. Oysa ki bu İtalya ile AB arasındaki bu yüzdellik fark, gençlerin işgücü piyasasında karşılaştıkları zorluklarla ilgili olarak oldukça büyük olduğunu göstermektedir (Naccarato ve diğ.,2018, s. 116; İvana ve Fullin, 2018, s.294).

Özellikle 2007-2013 yılları arasında gerek kamu gerekse de özel sektör yatırımlarının azalması dolayısıyla net sermaye stoğunda belirgin bir azalma meydana gelmiştir. Böylece bu durum Güney Avrupa'da işgücü piyasasının istikrarsızlığını artırmış, genç işsizliğini tırmandırmış ayrıca İtalya'da gençleri yurtdışına iten temel etkenlerden biri olmuştur. Sözü edilen bu "istikrarsızlık", "esneklik" ilkelerinin Kuzey Avrupa ülkelerinden ödünç alınması ve

Akdeniz ülkelerinde uygulanması gerçeğinin bir sonucudur. Ayrıca uygulama bütünüyle daha az gelişmiş bir refah sistemine aktarıldığında, kullanılan pratikler esneklik yerine dengesizlikle sonuçlanmıştır. Bu nedenle, İtalya'da ve diğer Akdeniz ülkelerinde, iş güvencesinin "tuzağı"na yakalanan genç nesil, hayatlarını güvenli bir şekilde planlamalarına izin vermeyen bir dizi istikrarsız veya geçici işlerde çalışan bir nesil olduğu için işsizlik seviyesi hâlen daha ciddiyetini korumaktadır. 2017 yılı için oran olarak bir düşme yaşansa da %34,8'lik bir oran çok yüksek seviyededir. (Gallo ve Staniscia, 2016, s.357).

Öte yandan Akdeniz ülkeleri refah rejimi bağlamında Türkiye, İtalya ile benzer özellikler sergilemektedir. Bu çerçevede, sivil toplum, piyasa, aile ve devlet yapı ve uygulamaları her ne kadar yakın özelliklere sahip olsa da farklılaşan yönleri olduğu da bilinmektedir. Bununla birlikte Güney Avrupa Modelindeki ülkelerden nüfus artışı, yaşlanma ve çocuk sayısı gibi yönlerden ayrımlaşsa da model kapsamındaki ülkelerde yaşanan sosyo-ekonomik gelişmelere giderek yaklaşma eğiliminde olduğu ifade edilmektedir (Kesgin, 2012, s. 44; Taşçı, 2010, s. 198)

İngiltere'de Genç İşsizliği ve NEET Görünümü

Gençlik geçişlerinin değişen yapısı, İngiltere'nin geleneksel sanayi tabanının çöküşü ve 1970'lerin sonundan bu yana gerçekleşen ayrı ve tanımlanabilir bir gençlik işgücü piyasasının zayıflamasıyla ilgilidir (Simmons, 2017, s.24). 1980'lerde İngiltere'de yeni liberal anlayış işsizlik meselesini kişiselleştiren bir tutum içerisine girmiştir. Bu anlayış, batı neoliberal toplumlarında da belirgindir ve küresel genç işsizlik söylemini merkezileştiren en önemli olgu olarak görülmektedir (Crisp ve Powell, 2017, s. 1788). İşsizliğe yönelik mevcut yaklaşım insan sermayesi gelişimidir, ancak asıl vurgu hızlı şekilde işgücü piyasasına kanalize olmak üzere kuruludur (Egdell ve Graham, 2017, s.1192). NEET İngiltere'de 1988 yılında işsizlik ödeneklerinde yapılan reform ile 18 yaş altı gençlerin işsizlik hesaplamalarının dışında tutulmasının ardından 1990'ların sonlarında ortaya çıkmıştır. 2014 yılında 16-24 yaş arası 975 bin genç NEET olarak tespit edilmiştir. Bu sayı 2013 yılına göre 118 bin kişi azalmıştır. Bu yaş grubu kendi içerisinde heterojen bir dağılım göstermiştir. Örneğin 18 yaş altı ve 18 ya üstü NEET durumu birbirinden farklılık göstermektedir. 18 yaş altı grup önemli bir oranda azalırken, (Smith ve Wright, 2015, s. 402) örneğin 18 yaş üstü grup 2003'te %12,4 iken 2012

yılında %14,5'e yükselmiştir. 2012 yılında 19-24 yaş grubu gençlerin %18,7'si NEET iken, bu oran 16-18 yaş grubunda %9,6'dır (Lawy ve Wheeler, 2013, s.160). 2012 yılında 16-24 yaş grubundaki NEET olan gençleri kazanmak için Gençlik Sözleşmesi programı başlatılmıştır. 2013-2015 yılları arasında istihdam halinde olmayan 16-17 yaş grubundaki gençlere 126 milyon pound ödenek tahsis edilerek tam zamanlı eğitime, öğretime ya da yetiştirmeye 6 ay devam etmesi durumunda yeniden işe alınması amaçlanmaktadır (Maguire, 2015a, s. 529). Bu durum literatürde nesil kaybı tanımlamasının en güçlü dayanaklarından biridir. 2018 yılı verilerine göre 16-24 yaş arası 7 milyon genç içerisinde NEET sayısı 783 bindir ve toplam içerisindeki oran %11,2'dir (Powell, 2018, s.3).

Youth Employment Initiative (YEI) 2014 yılında İngiltere'nin birçok bölgesinde uygulanmaya başlasa da diğer Avrupa ülkelerinde kabul gören Gençlik Garantisi İngiltere hükümeti tarafından benimsenmemiştir. 2011 yılında çoklu politikaları içeren stratejiler gündeme gelmiştir. Bunlar Ulusal Kariyer Servisleri ve Çıracılık Programlarıdır. Bununla birlikte çıracılık programların 25 yaş altı genç grubunda pek etkili olmadığı gözlenmiştir. 19 yaş altı çıracı oranı 2009 ile 2013 yılları arasında %42'den %23'e 19-24 yaş grubunda %41'den %33'e gerilemiştir. Buna karşın 25 yaş üzeri çıracılığa başlama oranı %18'den %45'e yükselmiştir (Maguire, 2015b, s. 122-129). 18 yaş altı NEET oranlarının nispeten daha düşük olmasının önemli yasal dayanakları söz konusudur. 2004 yılında çıkarılan eğitim bakım ödeneği başta olmak üzere eğitim ve öğretimde kalmaya yönelik cazip düzenlemelerin 2010 yılına kadar etkileri mevcuttur (Maguire, 2013, s. 64). Akademik literatürde ve politika yapımcılar arasında yeni bir Ortodoks politik anlayış bağlamında işsizliği gençlerin düşük beceri ve istekliliği çerçevesinde yorumlamaktadır. Bu bağlamda gençleri NEET ya da düşük kaliteli işlerle ilişkilendirmekte ve çözümünü beceri kazandırmak olarak tanımlamaktadır (Crisp ve Powell, 2017, s. 1789).

İngiltere'de genç işsizlik oranı diğer Avrupa ülkeleri ile kıyaslandığında Almanya'nın ve Hollanda'nın üzerinde Fransa'dan ise önemli oranda daha düşük seviyededir. Birçok ülkede olduğu gibi İngiltere'de de 2008 mali krizinden sonra 25 yaş altı işsizlik ve eksik istihdam çarpıcı bir şekilde yükselmiştir. 2015 yılında, yaşları 16 ile 24 arasında olan gençler, İngiltere nüfusunun yalnızca %13'ünü oluştururken, tüm işsizlerin %40'ını oluşturmuştur (Simms, 2017, s 548). 2014 yılında genç işsizlik oranı %17 olarak gerçekleşmiştir. (EY Foundation, 2016, s.5-6). Resesyon yalnızca istihdam miktarını değil kalitesini de etkilemiştir. 2014'te tam zamanlı çalışan genç kadınlar

%68 genç erkekler %89'dur. Oysa bu oran 2004 yılında bu oran %74 ve %95 seviyesinde gerçekleşmiştir (Hoskins ve diğ., 2018, s. 61). Gençlerin NEET olma statülerine etki eden aile, yerel işgücü piyasasının arz ve talep seviyesi, yoksulluk deneyimi, eğitime ve nitelik kazanma, çevre, etnik yapıları, engellilik, evsizlik, suç işleme ve yasaklı madde kullanımı gibi çok sayıda faktör mevcuttur. Çevre faktörü ile ilgili yapılan son bir çalışmada çevrenin sosyal karakteristiklerinin sosyal bağlar ve kişisel ilişkiler üzerindeki etkisinin önemli olduğu ifade edilerek İngiltere'de 18-19 yaş grubundaki gençlerin sosyal çevre yoksulu olması ve suç oranı yüksek bir bölgede yaşama nedenlerinin NEET olma ihtimalini güçlendirdiği ortaya koyulmuştur (Karyda ve Jenkins, 2018, s. 314). NEET statüsüne karşılık geliştirilen politikaların genel iki amacı vardır. Bunlardan ilki şu anda eğitim sisteminde ilerleyen gençlerin NEET olmalarını önlemektir. Bunun için işverenlerin istedikleri becerikli çalışan profili için daha fazla katılımı sağlamak ve bunu cazip hale getirmektir. Yükseköğretime giden alternatif yolların geliştirilmesi, kariyer eğitimi ve rehberlik, sosyal ve sağlık yönünden sorunlu gençler için altyapı destekleri oluşturmak ve dezavantajlı gençler için bireyselleştirilmiş uygulamalara ağırlık vermektir. İkinci amaç, bir dizi katılım ve geçiş destek stratejileri ile mevcut NEET popülasyonunun boyutunu yönetmek veya azaltmak yönündedir. Bunun için ise; eğitimden ayrıldıktan sonra bireylerle temasın sürdürülmesi, istihdam edilebilirlik becerilerini geliştirmek; çıraklık veya stajyerlik, temel beceri programları gibi NEET grubu için tasarlanmış öğrenme fırsatlarının yaratılması ile gönüllü ve orta düzeyli işgücü piyasaları oluşturulması hedeflenmektedir (Hutchinson ve diğ.,2016, s.710-711).

İngiltere'de son 10 yıl içerisinde uygulama konulan NEET politika bileşenleri üç ana grupta toplanmaktadır. Bunlardan ilki 2011 yılındaki engelleri aşan sosyal hareketlilik stratejisidir. Bu strateji yoğunlukla "yaşa döngüsü yaklaşımına" yer vermektedir. İçeriğinde katılım stratejileri, çıraklık ve yükseköğretime erişime yer verilmektedir. İkincisi ise, gençlik istihdamını destekleme politika belgesidir. Politika koalisyon hükümetince hazırlanmış ve sosyal hareketliliği ve ekonomik büyümeyi canlandırma temasıyla açıklanmıştır. Strateji daha çok önleme ve yönetim politikalarını içermektedir. Örneğin gençlerin, küresel bir ekonomide rekabet etmek için ihtiyaç duydukları becerilere sahip olmaları için okulda ve daha sonrasında eğitim kazanımlarını arttırmak, daha kaliteli çıraklıklar ve iş deneyimi mekanları sunarak gençleri işe almak için işverenleri teşvik etmek gibi temel bazı noktalar üzerinde durulmuştur (Hutchinson ve diğ.,2016, s.718). Bir diğeri de Gençlik

Sözleşmesinin NEET müdahale ve destekleme programıdır. Programa göre gençler, iş merkezindeki bir yönlendirmeden sonra çalışma programına erişebilmektedir. Çalışma programı, insanlara faydalarından ve çalışmalarından istifade etmede esnek bir destek sağlamak üzere tasarlanmıştır. Özel sektörün önde gelen firmaları tarafından dokuz ay boyunca 18-24 yaşları arasında olup önemli bir dezavantajı olan gençler için İş Arayanlar Ödeneği verilmekte ve bunun için üç ay süreli gönüllülük şartı aranmaktadır (Hutchinson ve diğ., 2016, s. 718). Araştırmalar, NEET'in harcanan zamanın fiziksel ve zihinsel sağlık üzerinde zararlı bir etkiye sahip olabileceğini ve işsizlik, düşük ücretler veya daha sonra yaşamdaki düşük iş kalitesini artırma olasılığını göstermiştir. İngiltere'de 2018'in ikinci çeyreğinde NEET olan gençlerin %37'si işsizdir. Geri kalan %63'ü ekonomik olarak etkin değildir; çünkü bu, çalışmadıkları, iş aramadıkları ve / veya çalışmaya başlamayacakları anlamına gelmektedir (Powell, 2018, s. 3). Rakamlar NEET sorununun İngiltere'nin bu alandaki politika önceliklerini sürdüreceğini göstermektedir.

İsveç'te Genç İşsizliği ve NEET Görünümü

İsveç'te gençlik politikaları 2005 yılından bu yana parlamentonun kararı ile hazırlanan kanun tasarıları çerçevesinde her yıl farklı önceliklere ağırlık verilerek uygulanmaktadır. Örneğin, 2009 stratejisi üç alandaki genel zorluklar üzerine yoğunlaşmıştır; demografik trend, devam eden ekonomik kriz ve gençler arasında değişen tutum ve değerler. 2018 yılındaki ana temalar ise,

- İstihdam, eğitim ve barınma ile ilgili, okuldan işe ve topluma geçiş pratikleri,
- Gençlerin güçlendirilmesi ve katılımı,
- Gençlerin boş zamanları, örgütlenmesi ve refahı

olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte Gençlik Bakanlığı 2014 yılında Gençlik Politikası Konseyinde gençlik politikasının amaçlarını, önceliklerini ve zorluklarını da tartışarak gençlere yönelik bazı hedef grupları belirlemiştir. Buna göre, 16-20 yaş arası eğitimi erkenden terk eden gençler için alınacak önlemler lise eğitimini tamamlamaya yönelik motive edici olarak uyarlanması ve gençlerin çabalarının belgelendirilerek belediyeler tarafından kayıt altına alınmaları öngörülmüştür. Belediyelere ayrıca 20 yaşın altındaki çalışmayan gençleri takip sorumluluğu verilmiş ve 1998 tarihli Sosyal Hizmetler yasasındaki değişikliklerle işsiz gençlere yapılan sosyal yardımlar şarta

bağlanmıştır. Bir başka gençlik grubu hedefi ise, NEET olanlara yöneliktir. Bunun için 2015 yılı Kasım ayında hükümet bir strateji yayımlamıştır. Strateji, hükümetin eğitim, istihdam veya eğitim almayan gençler için 2015-2018 yıllarında aldığı veya alacağı önlemleri sunmaktadır. Bu eylemler, bu gençlerin topluma ve çalışma hayatına entegre olma fırsatlarını geliştirmeyi amaçlamaktadır. Paydaşlar arasında iş birliğinin artırılması ne çalışan ne de çalışmayan gençlerin bilgisinin artması ve doğrudan gençlere yönelik çabalar stratejinin odağını temsil etmektedir (European Commission, 2017, s.13).

İsveç'te zorunlu eğitim sisteminden sonra gençler ya akademik olarak ya da mesleki olarak hayatına devam etmektedir. Mesleki anlamda ise, oldukça kapsamlı seçenekler olanaklıdır ve yerel yönetim birimi olarak belediyeler finansör görevini üstlenebilmektedir. Bununla birlikte İsveç'teki belediyelerin, 16 ila 20 yaş arasındaki tüm gençlerin konumu hakkında bilgi edinme konusunda yasal sorumluluğu vardır. Bu ise, Topluluk Bilgi Merkezi'nden destek alınarak gerçekleştirilmektedir. Gençler okuldan ayrılırsa, okullar gençlere başvurmakta ve çeşitli eğitim, iş ve gençlik aktiviteleri veya gerektiğinde sosyal hizmetlerden destek için farklı olanaklar hakkında bilgi verilmektedir. Bu sebeple, geçiş sisteminde okulu bırakma oranları düşük kalmaktadır. Mesleki eğitim 109 farklı mesleği kapsayan 12 ana mesleki programdan oluşmaktadır ve mesleğe bağlı olarak 1,5 ile 5,5 yıl arasında değişmektedir. Okul temelli teorik eğitim ve işyeri temelli eğitimin bir bileşimini içermektedir. Öğrencilerin çıraklık sözleşmesi yapmak isteyen bir işveren bulma zorunluluğu vardır. Bazı durumlarda, öğrenci bir işveren bulamamışsa, okul tamamen okula dayalı bir eğitim sağlayabilmektedir (Caderberg ve Hartsmar, 2013, s.379-380). Öte yandan 1996'dan bu yana, 20 yaş üstü gençler için gelişmiş mesleki eğitim uygulaması devam etmektedir. Öğrenci 25 yaşından büyükse, gönüllü bir eğitim programını daha kısa sürede tamamlamak mümkündür. Amaç, farklı sektörlerde spesifik bir bilgi birikimi için işgücü piyasası talebini karşılayan eğitim ve öğretimi temin etmektir (Andersson ve diğ., 2014, s.259).

İsveç'te genç işsizliği 1970'lerin ilk yarısında konjonktürel olarak artış göstermiştir. Ancak hayata geçirilen kurumsal düzenlemelerle; özellikle eğitim sisteminin etkinliği, işgücü piyasasının yönetimi ve yerel istihdam ofisleri sayesinde bu durum bir sorun olmanın çok uzağında kalmıştır (Jonzon ve Wise, 1989, s. 340). İsveç'te genç işsizliği olgusu 1990'lara kadar sorun olarak görülmemiştir. Ancak 1990'ların ilk yarısında 16-24 yaş arası gençler için işsizlik oranları sadece 5 yıl içerisinde %4,6'dan %19,5'e yükselmiştir.

Yine 1990 yılında 25 yaş altı işgücüne katılım oranı %69,1 iken, 1995 yılında %52,8'e gerilemiştir (Martin, 2009, s.6-9). Bu durum, genel eğitim yanında aktif işgücü programlarına katılan gençlerin sayısındaki artışa dayandırılmaktadır. Aktif işgücü programlarının mekanik etkileri ancak 1990'ların sonu 2000'lerin başında bir nebze genç işsizliği bağlamında görünür olmuştur (Holmlund, 2003, s.6-7). İsveç'te, ekonomideki yüksek becerilere olan talebin artması ve yükseköğretim sisteminin genel olarak genişlemesi, özellikle gençler arasında, eğitim kazanımını artırmıştır. Bundan dolayı İsveç'te genç işsizliğinin yüksek olmasının nedenlerinden biri yükseköğretime katılan gençlerin ağırlık olarak çoğunluk olması ile ifade edilmektedir. 2013 yılında 25-34 yaş arası gençlerin yükseköğrenim oranı AB ortalaması %36 iken, İsveç'te %45'tir (Bussi ve Parelussen, 2017, s.679). İsveç'te, yaşlılar arasında işgücüne katılım oranı çok yüksek olmasına karşın, genç istihdam oranının düşük orandadır. Ülkede son giren ilk çıkar kuralı geçerli olmakta yaşlı çalışanlar 67 yaşına kadar korunurken, genç çalışanlardan çabuk vazgeçilmektedir. Bu durum, İsveç'te düşük genç istihdamı oranının en önemli nedeni olarak görülmekte, hükümet tarafından ele alınmasına rağmen, ciddi bir sorun olmaya devam etmesinin sebeplerinden biri olarak gösterilmektedir (Ji, 2017, s. 437). Aktif İşgücü Piyasası programı eğitiminin genel etkinliği heterojendir. Tamamen okula dayalı eğitimin istihdam üzerinde olumlu anlamda neredeyse hiç etkisi yoktur ve örgün eğitime katılım üzerinde olumsuz etkileri vardır. Buna karşın firma temelli eğitimin ya da firmalar ve sınıf içi eğitimin karışımlarının etkileri, istihdam sonuçları açasından daha da olumsuz olarak görülmektedir. Ancak yine de firma temelli eğitime dair veriler net olmadığından olumsuz çıktıları işgücü piyasası koşullarından dolayı genel etkinliği temsil etmemektedir (Caliendo ve Schmid, 2016, s.10). Genel kanaat artan sayıda geçici işlerin varlığı ve tekrarlayan işgücü piyasası programları istihdam sorunlarına neden olmaktadır. Bu çerçevede hükümet, gençlik politikasının odağına işgücü piyasasına geçişte zorlanan işsiz gençleri alarak 2007 yılında yeni bir program başlatmıştır. 'Nystartsjobb' olarak adlandırılan ve kamu istihdam ofisi tarafından koordine edilen program, işverenleri genç işsizleri işe almaya teşvik ediyor. İşverene sağladığı avantaj, yeni işe alınan kişinin ilk 1-3 aylık maaşı kamu istihdam ofisi tarafından karşılanması şeklindedir. Genç işsizin avantajı ise, işgücü piyasasına yeniden entegre olma ve yeni işe deneyimi edinme fırsatı bulacak olmasıdır, ancak kendileri bir işe bulma koşuluyla bu mümkün olmaktadır (Peroz ve Rosca, 2007, s.9).

Aktif işgücü piyasası politikalarına öncülük eden İskandinav ülkeleri, yıllarca “gençlik garantisi” olarak adlandırılan programları uygulamaya çalışmışlardır. 1984 yılında İsveç ilk gerçek gençlik garantisini uygulamaya koymuştur. 2007 yılında ise, İsveç'te gençlere yönelik yeni bir iş garantisi programı başlatılmıştır. İş garantisinin hedef grubu en az 3 ay süresince Kamu İstihdam Hizmetlerine kayıtlı 16-24 yaş grubundaki gençlerdir. Programın amacı, gençlerin istihdam ve eğitim olanakları bulma şanslarını arttırmalarına yardımcı olmak için hızlı bir şekilde istihdam hizmetleri sunmaktır. Bu anlamda, Kamu İstihdam Hizmetleri tarafından sunulan iş arama desteği üç aşamaya ayrılmıştır: ilk aşamada Kamu İstihdam Hizmetine (PES) kayıt olmak, ikinci aşamada takip eden 3 ayda iş arayanların ihtiyaçlarının ve isteklerinin ayrıntılı bir değerlendirmesi ve son olarak 3 aylık işsizlikten sonra iş arama faaliyetlerinin yoğunlaştırılması ve iş deneyimi, stajyerlik, eğitim ve öğretime erişimde destek ve başlangıç fonu gibi aktif işgücü piyasası önlemleri ile birleştirilmesidir (Mascherini, 2012, s.3). Gençlik politikaları diğer ülke örneklerinde olduğu gibi sadece istihdam ağırlıklı olarak incelendiği için burada İsveç'teki gençlerin işgücü piyasasından dışlanmaması için yapılanlara yer verilmektedir. Buna göre (Ministry of Integration and Gender Equality, 2009, s.2);

- Gençlerin istihdamı için işveren ücretlerinin düşürülmesi,
- 6 aydır işsiz kalan gençlerin istihdamı için ek vergi indirimi sağlanması,
- Özel bir işgücü piyasası politika programı aracılığıyla gençlere işsizliğin erken bir aşamasında yoğunlaştırılmış destek sağlanması,
- Sosyal dışlanma ile damgalanmış bir bölgede gençlerin durumunun derinlemesine analizlerinin başlatılması,
- Belediyelerin eğitim veya iş piyasasına katılmayan gençleri takip etmelerini gerektiren bir yasanın hazırlanması,
- Eğitim alanında tüm öğrencilerin bilgi gereksinimlerini elde etmelerini kolaylaştırmayı amaçlayan kapsamlı reformlar yapılması,
- Çıraklık eğitimine yatırım yapılması ve eğitim ile iş piyasası arasındaki bağlantıların güçlendirilmesi

şeklindeki bir çerçevede stratejiler izlenmektedir.

Bununla birlikte geliştiren önlemler arasındaki koordinasyon İsveç'te problemleri görmektedir. En önemli sorun olarak ortaöğretim okulları, sosyal hizmetler ve istihdam büroları arasındaki sorumluluk dağılımı belirsizliği

gösterilmektedir. Ayrıca belirgin bir şekilde hedef çatışmaları da olmuştur. Daha önceleri kalkınma garantisi olarak adlandırılan ve iş güvencesi çerçevesinde gençlere yönelik uygulanan işgücü piyasası politikası önlemleri ulusal işgücü piyasası idaresi tarafından finanse edilmekte ancak organizasyonu belediyeler tarafından yürütölmekteydi. Bu sistem, belediyelerin yetkisinden alınarak istihdam ajansları tarafından düzenlenen bir iş garantisi ile değiştirilmiştir (Olofsson ve Wadensjö, 2012, s.29). Bununla birlikte İşkandinav ölkeleri arasında, İsveç, engelli ve azınlık gençlerin istihdam olanaklarının geliştirilmesi ve korunması adına en güçlü mali ve yasal altyapıya sahip öлке konumunu devam ettirmektedir (Halvorsen ve Hvinden, 2014, s.44).

Tartışma ve Sonuç

Avrupa'da meydana gelen ekonomi politikalarındaki dönüşüm ulusal nüfus grupları arasında başta ekonomik olmak üzere birçok sosyal soruna neden olmaktadır. Özellikle işgücü piyasalarında meydana gelen yapısal dönüşümler, bireyleri ekonomik ve sosyal yönden daha savunmasız hayat şartlarına zorlamaktadır. Esneklik politikaları, eğitim sisteminde nitelik ve beceri uyumsuzlukları, okuldan işgücü piyasasına geçişte yaşanan olumlu/olumsuz durumlar, değişen aile yapısına bağlı olarak yaşanan sosyal dönüşümün gençler üzerinde yüklediği dezavantajlar giderek büyüyen tartışmaların ana gündemi olmaya devam etmektedir. Bu şartlar altında, Avrupa'da gençlerin uzun dönemli işsizliğinin genel nüfus içerisindeki yüksek oranı ciddiyetini korumaktadır. Bu çalışmada, gençlerin işsizlik oranındaki artış ve NEET olan gençlerin yetişkinlerin içerisinde artan oranı göz önüne alındığında yaşlanan ölkelerde (toplam nüfus içerisinde 65 yaş ve üzeri nüfusun oranı İtalya %22,71, İngiltere %18,2 ve İsveç %19,83)² uzun dönemli işsizlikle mücadele ve genç işgücünün geleceği açısından önemi incelenmektedir. Avrupa'da farklı ölkelerde var olan refah rejimlerinin gençler üzerindeki ekonomik etkileri ulusal farklılıklardan kaynaklıdır. Bununla birlikte, işgücü piyasa düzenlemeleri ve kültür gibi temel düzeyde etkenler söz konusu olabilmektedir. Diğer yandan özellikle İtalya gibi Güney Avrupa ölkelerinde evden ayrılma yaşı diğer Avrupa ölkelerine göre daha yüksek, aile bağları daha kuvvetli ve bir ekonomik zorlukla karşılaşıldığında ebeveynlerle yaşama tercihi

² Population aged 65 <https://www.statista.com/statistics/279795/development-of-the-global-population-aged-65-and-over/> (15.2.2019)

daha ağır basabilmektedir. Bu durum, gençlerin çalışma yaşamına girmeye ihtiyaç duymamasına ya da çok geç yaşlarda hayata atılmalarına neden olmakta ve ekonomik koşullar üzerinde negatif bir etkiye yol açmaktadır (Sironi, 2017, s.10-11). Gençlerin ailelerinin yanında bu uzun süreli kalışı, eğitim alternatiflerinin genişlemesi, işgücü piyasasına erişimdeki güçlükler, belirli bir refah sistemi ve ailenin merkezi konumu gibi çeşitli faktörlerin sonucudur. Uygulama bütünüyle daha az gelişmiş bir refah sistemine aktarıldığında, kullanılan pratikler esneklik yerine dengesizlikle sonuçlanmaktadır.

İtalya'da NEET olmanın çoklu ve çoğu zaman iç içe geçmiş sebepleri var sayılmaktadır. Bu durum aynı zamanda kişisel ve aile ile ilgili sosyo-ekonomik faktörlerden de etkilenmektedir. Okuldan erken ayrılma, düşük eğitim seviyesi, bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarındaki beceri eksiklikleri, kurumlara duyulan güvensizlik, aile ile ilgili olarak ise, sosyal dışlanma, düşük aile geliri, ebeveynlerin düşük vasıflı ve düşük eğitim düzeyine sahip olması başlıca faktörlerdir.

Aysan ve Beaujot (2009) çalışmalarında liberal ve sosyal demokrat rejimindeki ülkelere atıfta bulunarak piyasanın emeklilik sistemleri üzerindeki rolüne, güney Avrupa rejiminde de yaşlıların bakım rolüne değinmektedir. Çalışmada yanıt aranan genç işsizliğinin gelecekteki yaşam döngüsü üzerindeki etkisidir. Gerçekten de piyasanın gençler üzerindeki olumsuz etkileri bertaraf edilmediği takdirde gelecekteki aile yapısı ve demografik geçişkenlik süreci zarar görebilir ve buna bağlı bir kısır döngüye girilebilir. Bir başka husus Maroukis'in (2013) çalışmasıyla örtüşmektedir. Çalışmada aile vurgusu ön planda olan Güney Avrupa ülkelerinde göçmen işgücüne karşı tutum irdelenmektedir. Genç işsizlerin kırılğan, esnek piyasa içerisinde tutunamaları bir başka deyişle hem miktar olarak hem de iş kalitesi bağlamında büyük bir kayıp yaşadıkları görülmektedir. Özellikle göç olgusunun giderek yaygınlaşmasıyla birlikte kriz anında yaşanabilecek ekonomik kayıpların yol açabileceği sosyal sermaye kayıpları, enformel sektörün olası genişlemesi gençler için bir risk olmaya devam edecektir.

Özetle, İtalya'da tipik güneyli aile vurgusunun güçlü olmasına bağlı olarak gelişen "ailesizlik" bir başka deyişle ailenin koruyuculuğuna sığınan gençlerin işgücü piyasasından kendilerini geri çekmeleri ve dolayısıyla evliliklerin ve doğum oranlarının düşmesinin ortaya çıkardığı -aktif nüfus potansiyelinin pasif tuzağı- devletin sosyal politika alanındaki çözüm öncelikleri arasında birinci gelmektedir. İngiltere'de genç grupları arasındaki heterojenlik dikkat çekicidir. Bu bağlamda 18 yaş altı NEET olanlar ile 18 yaş üstü NEET olanlar

arasındaki oransal farklılığı azaltmaya yönelik geliştirilen politika tedbirleri söz konusudur. Ancak yine de NEET statüsü her ne kadar son yıllarda düşüş eğiliminde olsa da oransal olarak ciddiyetini korumaktadır. İsveç'te ise, gençler eğitim olanaklarını yüksek seviyede sürdürdüklerinden ve işgücü hesaplamalarında iş arayan öğrenciler işsiz sayıldığı için genç işsizliği farklı algılanmaktadır. Bunun yanında eğitimde kalınan süre beraberinde birçok olumsuzluğu getirebilmektedir. Bunlardan en önemlisi ilk evlenme yaşının çok yüksek yaş seviyesine çıkması buna bağlı düşük doğum oranları ve pasif nüfusun aktif nüfustan görece daha ağır bastığı bir "bağımlılık sarmalı" olarak nitelendirilebilir. Bu açıdan, OECD ülkeleri içinde en yüksek 15-29 yaş NEET oranına sahip Türkiye (%28,2) başta olmak üzere incelenen ülkelerin oranları azaltmak ve geleceğe dönük kuşaklar arası geçişi sağlıklı bir şekilde yürütebilmek için eğitime erişebilirlik politikalarını gözden geçirmeleri, değişen ve dönüşen işgücü piyasasına uygun işgücü kaynak planlamalarını revize etmeleri sosyal güvenlik sistemlerinin sürdürülebilirliği için ve OECD ülkelerinde öngörülen 1'e 6 aktif/pasif dengesinin devamlılığı için yerinde hamleler olacaktır. Türkiye açısından çıkarılması gereken çok sayıda ders vardır. Özellikle eğitimden işe geçişte yaşanan nitelik uyumsuzluğunun erken dönemde alınacak tedbirlerle önlenmesi, okuldan ayrılmayı caydırıcı politikaların geliştirilmesi ve NEET olma durumunu belirleyen risklerin asgari seviyeye indirilebilmesi için sosyo-ekonomik kapsamlı swot analizlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Böylelikle gelecekte demografik dönüşümden kaynaklı yaşanacak olası sorunlar önlenmiş olacaktır.

Kaynakça

- Andersson, R., Nabavi P. ve Wilhemlsson M. (2014). The impact of advanced vocational education and training on earnings in Sweden. *International Journal of Training and Development*, 18(4), 256-270.
- Ashing, I. (2009). *Introduction to youth policy Swedish and Turkish perspectives*, 9 Şubat 2019 tarihinde http://www.youthpolicy.org/library/wp-content/uploads/library/2009_Introduction_Youth_Policy_Sweden_Turkey_Eng.pdf adresinden erişildi.
- Avis, J. ve Liz A. (2017). Youth transitions, VET and the 'making' of class: changing theorisations for changing times?. *Research in Post-Compulsory Education*, 22(2), 165-185.

- Aysan, Mehmet F. ve Roderic B. (2009). Welfare regimes for aging populations: No single path for reform. *Population and Development Review*, 35(4), 701-720.
- Benito, S. M. R. Fernando G.-L. ve Xose P. (2018). Sustainable development, poverty, and risk of exclusion for young people in the European Union: The Case of NEETs. *Sustainability*, 10, 1-15.
- Berlingieri, F.B. H. ve Sprietsma M. (2014). Youth unemployment in Europe Appraisal and Policy Options, 9 Şubat 2019 tarihinde http://ftp.zew.de/pub/zew-docs/gu-tachten/RBS_ZEW-Studie_Jugendarbeitslosigkeit.pdf adresinden erişildi.
- Bussi, M. ve Pareliuessen J. (2017). Back to basics literacy proficiency, immigration and labour market outcomes in Sweden. *Social Policy & Administration*, 51(4), 676-696.
- Caderberg, M. ve Hartsmar N. (2013). Some aspects of early school leaving in Sweden, Denmark, Norway and Finland. *European Journal of Education*, 48(3), 378-389.
- Caliendo, M. ve Schimidi R. (2016). Youth unemployment and active labor market policies in Europe. *IZA Journal of Labor Policy*, 5(1), 1-30.
- Campomori, F.Della Puppa F. (2016). Bridging the gap of youth policies in Italy: an innovative agency for combating social exclusion. *ESPAnet Stream 9 Social Innovation and Self-organization in Social Policy Conference*, 1-3 Eylül, Rotterdam.
- Coşan, B. Şahin, Ş. ve Yörubulut, M. Ç. (2017). Küresel ekonominin kronik sorunsal genç işsizlik: Türkiye-Güney Avrupa (İspanya, İtalya, Portekiz, Yunanistan) ülkelerinin karşılaştırması. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Gazi Akademi Genç Sosyal Bilimciler Sempozyumu 2017 Özel Sayısı, 220-238.
- Crisp, R. ve Ryan P. (2017). Young people and UK labour market policy: A critique of 'employability' as a tool for understanding youth unemployment. *Urban Studies*, 54(8), 1784-1807.
- Denstad, F. Y. (2009). *Ulusal gençlik stratejisi nasıl geliştirilir? Gençlik politikaları kılavuzu*. Şebeke Gençlerin Katılımı Projesi Kitapları – No:1. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Egdell V. ve Helen G. (2017). A capability approach to unemployed young people's voice and agency in the development and implementation of employment activation policies. *Social Policy & Administration*, 51(7), 1191-1209.
- Ersin, İ. ve Baş, H. (2019). Güney Avrupa refah ülkelerinde sosyal harcamalar ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 9(1), 193-213.
- Esping-Andersen, G. (1990). *The three worlds of welfare capitalism*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- European Commission (2017). *European conference on the future EU youth strategy*. 23 Ocak 2019 tarihinde https://ec.europa.eu/youth/sites/youth/files/youth-strategy-report_en.pdf adresinden erişildi.

- European Commission (2018). *Engaging, connecting and empowering young people: A new EU youth strategy*. 23 Ocak 2019 tarihinde https://ec.europa.eu/youth/sites/youth/files/youth_com_269_1_en_act_part1_v9.pdf adresinden erişildi.
- European Regional Development Fund (2016). Implementing local approaches to youth employment and opportunity JobTown2.
- EY Foundation (2016). The employment landscape for young people in the uk challenges and opportunities.
- Fellini, I. Giovanna F. (2018). Employment change, institutions and migrant labour: The Italian case in comparative perspective. *Stato Mercato*, 2, 293-330.
- Ferrera, M. (1996). The Southern model of welfare in social Europe. *Journal of European social policy*, 6(1), 17-37.
- Gallo, G. ve Staniscia B. (2016). Italian youth mobility during the last two decades: an overview in eight selected EU countries. *Hungarian Geographical Bulletin*, 4, 345-360.
- Gaspani F. (2018). Young-adults NEET in Italy: orientations and strategies toward the future. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 38 (1/2), 150-164.
- Ghoshray, A. Ordonez, J. Sala, H. (2016). Euro, crisis and unemployment: Youth patterns, youth policies. *Economic Modelling*, 58, 442-453.
- Gökbayrak, ř. (2009). Refah devletinin dönüşümü ve bakım hizmetlerinin görünmez emekçileri göçmen kadınlar. *Çalışma ve Toplum*, 2, 55-82.
- Guidi, R. (2015). Youth policies in Europe: Big changes after the big crisis? An explorative analysis. *Societa Mutamen Topolitica*, 5(10), 241-264.
- Halvorsen, R. ve Hvinden, B. (2014). Nordic reforms to improve the labour market participation of vulnerable youth: An effective new approach?. *International Social Security Review*, 67(2), 29-47.
- Helen, HO K. (2009). *Youth policies (New)*, 9 Şubat 2019 tarihinde https://www.edb.gov.hk/attachment/tc/curriculum-development/kla/technology-edu/resources/hmsc/youth_policies_eng.pdf adresinden erişildi.
- Holmlund, B. (2003). *The rise and fall of Swedish unemployment* No 918. CESifo Working Paper Series, CESifo Group Munich, 9 Şubat 2019 tarihinde https://econpapers.repec.org/paper/cesceswps/_5f918.htm adresinden erişildi.
- Holte, B. Ignatius H. ve Heikki Hiilamo S. (2019). The NEET concept in comparative youth research: The Nordic countries and South Africa. *Journal of Youth Studies*, 22(2), 256-272.
- Hoskins, B. Pauline L. Rachel J, Walde (2018). Negotiating uncertain economic times: Youth employment strategies in England. *British Educational Research Journal*, 44(1), 61-79.
- Hutchinson J. ve Vanessa B. ve Tristram H. (2016). Delivering NEET policy packages ? A decade of NEET policy in England. *Journal of Education and Work*, 29(6), 707-727.

- Isaacs, Miranda R. (2018). *Tackling youth unemployment: An investigation of youth employment in Italy. University of Tennessee Honors Thesis Projects*, 17 Ocak 2019 tarihinde https://trace.tennessee.edu/utk_chanhonoproj/2188 adresinden erişildi.
- Jeffrey, K. (2008). *Youth policy: What works and what doesn't*, 9 Şubat 2019 tarihinde http://www.youthpolicy.org/national/Canada_2008_Youth_Policy_Report.pdf adresinden erişildi.
- Jeong Y. Ayoung L. ve Joonmo C. (2018). Educational mismatches and job resolution in South Korea, the USA, and Germany. *Asian Pacific Economic Literature*, 32(2), 95-108.
- Jennings, C. ve Santiago S.P. (2017). Social captial, conflict and welfare. *Journal of Development Economics*, 124, 157-167.
- Jeong, B. (2015). The developmental state and social enterprise in South Korea A Historical institutionalism perspective. *Social Enterprise Journal*, 11(2), 116-137.
- Ji, Eun J. (2017). The relationship between youth employment and older person's employment in 20 OECD countries. *International Labor Review*, 156(3-4), 425-442.
- Jonzon, B. ve Wise Lois R. (1989). Getting young people to work: An evulation of Swedish youth employment policy. *International Labour Review*, 128(3), 337-356.
- Karyda, M. ve Andrew J. (2018). Disadvantaged neighbourhoods and young people not in education, employment or training at the ages 18 to 19 in England. *Journal of Education and Work*, 31(3), 307-319.
- Kesgin, B. (2011). Çalışma yaşamında değişen yoksulluk: çalışan yoksullar. *İş Ahlakı Dergisi*, 4(1), 65-75.
- Kesgin, B. (2012). Sosyal politikanın en önemli kurumu: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. *İnsan Hakları Yılıhğı*, 30(12), 41-54.
- Kindahl, S. (2014). *Country sheet on youth policy in Sweden*. 9 Şubat 2019 tarihinde https://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/7110688/Country_sheet_Sweden_2014.pdf/d041be2a-b579-4fc7-b02c-6c1284caacd0 adresinden erişildi.
- Lawy, R. ve Rachel W. (2013). The experiences of long-term unemployed young adults in the South West of England: some new insights. *Research in Post-Compulsory Education*, 18(1-2), 159-174.
- Layte, R. ve Christopher W. (2010). Moving in and out of poverty. *European Studies*, 5(2), 167-191.
- Loncle, P. Muniglia V. ve Spannring R. (2008). *Introduction: Youth participation in Europe – between social and political challenges and youth policies*, Youth Participation , agency and social change Thematic report.
- Maguire, S. (2013). Will raising the participation age in England solve the NEET problem?. *Research in Post-Compulsory Education*, 18(1-2), 61-76.

- Maguire, Sue (2015a). Young people not in education, employment or training (NEET): Recent policy initiatives in England and their effects. *Comparative & International Education*, 10(4), 525-536.
- Maguire, Sue (2015b). NEET, unemployed, inactive or unknown – why does it matter?. *Educational Research*, 57(2), 121-132.
- Maroukis, T. (2013). Economic crisis and migrants employment: a view from Greece in comparative perspective. *Policy Studies*, 34(2), 221-237.
- Melaine, S. (2017). Understanding employer engagement in youth labour market policy in the UK. *Human Resource Management Journal*, 27(4), 548-564.
- Martin, G. (2009). A Portrait of the youth labor market in 13 countries, 1980-2007. *Monthly Labor Review*, 132(3), 3-21.
- Mascherini, M. (2012). *Youth Guarantee: Experiences from Finland and Sweden*. 9 Şubat 2019 tarihinde <https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2012/labour-market/youth-guarantee-experiences-from-finland-and-sweden> adresinden erişildi.
- Mazzoni D. Albanesi C. Cicognani, E. (2019). Italian young people through the lens of youth policies. *Socialni Studia/ Social Studies*, 2, 75-96.
- Ministry of Integration and Gender Equality (2009). *Swedish integration policy* 9 Şubat 2019 tarihinde <https://www.government.se/contentassets/b055a941e7a247348f1acf6ade2fd876/swedish-integration-policy-fact-sheet-in-english> adresinden erişildi.
- Naccarato, A. Falorsi S. Loriga, S. ve Pierini A. (2018). Combining official and Google Trends data to forecast the Italian youth unemployment rate. *Technological Forecasting & Social Change*, 130, 114-122.
- OECD (2017). *Skills strategy diagnostic Report* 9 Şubat 2019 tarihinde https://read.oecd-ilibrary.org/education/oecd-skills-strategy-diagnostic-report-italy-2017_9789264298644-en#page1 adresinden erişildi.
- O'Reilly, J. vd., (2015). Five characteristics of youth unemployment in Europe: Flexibility, education, migration, family legacies and EU policy. *SAGE Open*, 1-19. <https://doi.org/10.1177/2158244015574962>
- Olofsson, J.Wadensjö,E. (2012). *Youth, education and labour market in the Nordic countries similar but not the same*. 9 Şubat 2019 tarihinde <http://adapt.it/adapt-indice-a-z/wp-content/uploads/2013/08/Youth-Education-and-Labour-Market-in-the-nordic-Country.pdf> adresinden erişildi.
- Özdemir, S. (2005). Sosyal gelişim düzeyleri farklı refah devletlerinin sınıflandırılması üzerine bir inceleme. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 49, 231-266.
- Parcel, T. L. ve Lori A. C. (2016). Can the welfare state replace parents? Children's cognition in the United States and Great Britain. *Social Science Research*, 64, 79-95.

- Peroz, E. ve Rosca O. (2007). *Youth unemployment in Gothenburg (sweden) among negative Swedes and Immigrants: A Qualitative Study of Labour Market Exclusion*. International Master of Science in Social Work.
- Powell, A. (2018). *NEET: Young people not in education, employment or training, house of common library briefing paper*. www.parliament.uk/commons-library | intranet.parliament.uk/commons-library | papers (17.6.2019).
- Quintano, C.Mazzocchi P., Antonella R. (2018). The determinants of Italian NEETs and the effects of the economic crisis. *Genus*, 74(5), 1-24.
- Refrigeri, L. ve Aleandri G. (2013). Educational policies and youth unemployment. *Social and Behavioral Sciences*, 93, 1263-1268.
- Riva, E. (2013). Workplace work-family interventions Italy in times of welfare state retrenchment and recession. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 33(10), 565-578.
- Rota S. ve Fabrizi S. (2013). *Country sheet on youth policy in Italy*, 9 Şubat 2019 tarihinde https://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/-1668141/Italy_2013.pdf/561d4a7e-235d-408a-b5b9-37b9b34b-6085 adresinden erişildi.
- Sergi, V. Cefalo R. Kazepov, Y. (2018). Young people's disadvantages on the labour market in Italy: reframing the NEET category. *Journal of Modern Italian Studies*, 23(1), 41-60.
- Smith, Rob ve Victoria Wright (2015). The possibilities of re-engagement: cultures of literacy education and so-called NEETs. *Research in Post-Compulsory Education*, 20(4), 400-418.
- Simmons, Robin (2017). Employability, knowledge and the creative arts: reflections from an ethnographic study of NEET young people on an entry to employment programme. *Research in Post-Compulsory Education*, 22(1), 22-37.
- Sironi, M. (2017). Economic conditions of young adults before and after the great recession. *Journal of Family and Economic Issues*, 39(1), 103-116.
- Şenkal, A. ve Doğa B. S. (2007). Avrupa Birliği'nin karşılaştırmalı refah modelleri ve sosyal politikada devletin değişen rolü. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 146-175.
- Taşcı, F. (2010). Yaşlılara yönelik sosyal politikalar: İsveç, Almanya, İngiltere ve İtalya örnekleri. *Çalışma ve Toplum*, 1, 175-202
- Taşcı, F. (2013). Refah devleti modelleri içinde Türkiye'nin pozisyonu: "yaşlı algısı" üzerinden değerlendirmeler. *İnsan ve Toplum*, 3(5), 5-35.
- Vesan, P. ve Lizzi R. (2017). The youth guarantee in Italy and the new policy design approach: Expectations, hopes and delusions. *World Polit Sci*, 13(2), 247-271.
- Wallace, C. ve Bendit R. (2011). Trends toward europeanisation of youth policy. Chisholm L. Kovacheva, S. Merico, M. (Der.) *European Youth Studies Integrating research, policy and practice*. Innsburck: TRIANGLES Series Reader.

- Walther, A. (2006). Regimes of youth transitions", *Nordic Journal of Youth Research*, 14(2), 119-139.
- Wood, Geof ve Ian Gough (2006). A Comparative welfare regime approach to global social policy. *World Development*, 34(10), 1696-1712.
- Yüksel, S. ve Adalı, Z. (2017). Determining influencing factors of unemployment in Turkey with Mars method. *International Journal of Commerce and Finance*, 3(2), 25-36.